

22/1041

POLSKIE TOWARZYSTWO
ARCHEOLOGICZNE I NUMIZMATYCZNE

SOCIETE POLONAISE D'ARCHEOLOGIE
ET DE NUMISMATIQUE

Oddział w Słupsku

BIULETYN

Od Redakcji.

Wchodząc w kolejny rok działalności naszego Oddziału, po odbytym w dniu 12.03.91r. zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, podejmijmy wszyscy członkowie dodatkowy wysiłek do jak najlepszego przystosowania się do nowych warunków w jakich przychodzi nam działać. Nasze pełne zaangażowanie, zrozumienie, wzajemna życzliwość oraz świadomość, że każdy z nas ma swój udział w działalności naszego Oddziału, pozwoli przetrwać ten trudny okres jaki przeżywa nie tylko nasz Kraj.

Liczymy na bezinteresowną współpracę wielu członków naszego Towarzystwa, liczymy na poparcie swoimi pomysłami, krótkimi lub dłuższymi uwagami, ciekawostkami i aktualnościami. Myślę, że stać nas na kwartalne wydawanie Biuletynu. Niech treść w nim zawarta będzie odbiciem życia Oddziału - ale aby Słupski Oddział żył, żyć i działać muszą wszyscy jego członkowie./numizmatycy, medalierzy, kolekcjonerzy/

Za Komitet Redakcyjny
mgr Jerzy Henke

XX - - XX - - XX - - XX - - XX - - XX - - XX - - XX - -

1

Kwiecień

1991

MONETY BIMETALICZNE 1.

225 rocznica założenia Mennicy Warszawskiej upamiętniona została wybitiem monety jubileuszowej o nominale 20.000 zł. Fakt ten jest szczególnie godny odnotowania nie tylko ze względu na powód jej wydania ale także dlatego, że jest to pierwsza w Polsce moneta bimetaliczna (dwuskładowa). Ta jedna z najładniejszych zapewne monet Polski powojennej wykonana została z dwóch metali: krążek wewnętrzny (rdzeń) z miedzioniklu (75% miedzi i 25% niklu), a pierścień zewnętrzny z mosiądzu (59% miedzi, 40% cynku i 1% sanganu). Wybitiem tej dość trudnej w produkcji monety Polska dołączyła do nielicznej grupy państw realizujących tego typu emisje.

Historia monet bimetalicznych jest dość dawna, gdyż sięga IV wieku. Na przestrzeni wielu stuleci monety bimetaliczne wykonywane były w różnej formie. W zależności od układu metali w krążku monety można je podzielić na trzy grupy. Pierwsza z nich to monety wykonane z jednego metalu a fragmenty reliefu pokryte są innym metalem. Tego typu monety, pierwsze bimetaliczne na świecie, produkowane były w Aksum, pierwotnym państwie Etiopii, początkowo w latach 350-400, a później w wieku VIII. Na rewersach tych monet wybitych z miedzi przedstawiony był w okręgu krzyż koptyjski, który ręcznie intarsjowano złotem. Dalesze emisje tego typu monet realizowane są dopiero w drugiej połowie XX w. W 1975 r. na Wyspach Salomona wydano monetę o nominale 30 dolarów. Wybita w srebrze próby 999 posiadała napis otokowy na rewersie wykonany z nałożonego złota. Ze względu na brak aprobaty władz państwowych monety te nie zostały wprowadzone do obiegu.

Realizowana obecnie kanadyjska seria poświęcona historii lotnictwa [] składa się z tego typu monet.

1.) Monety bimetaliczne (dwuskładowe) - monety, których krążki wykonane są z dwóch metali lub stopów albo fragmenty powierzchni krążka pokryte są warstwą innego metalu. Monet bimetalicznych nie należy mylić z bimetalizmem. Jak podaje Wielka Encyklopedia Powszechna bimetalizm - to system pieniężny, w którym jednostka monetarna ustalona jest jednocześnie w złocie i srebrze a oba kruszce są prawnym środkiem płatniczym.

Bite w srebrze próby 925 dwudziestodolarówki przedstawiają na rewersach portrety lotników. Owalne wizerunki w formie kamei pokryte są warstwą złota o masie 0,8 g. Na uwagę zasługuje fakt, że produkcja omawianych monet jest dość skomplikowana i mimo posiadania nowoczesnych urządzeń złote płytki na tych monetach, podobnie jak w Etiopii w IV w., nakładane są ręcznie.

Drugą grupę stanowią monety, których krążki wykonane są z dwóch metali lub dwóch różnych stopów tego samego metalu, ułożonych warstwami w formie "kanapki" (potoczna nazwa amerykańska - sandwich). Tego typu monety produkowane są w USA od 1965 r. w dwóch odmianach. W pierwszej, krążki z czystej miedzi obłożone z obu stron warstwami z miedzioniklu. Na takich krążkach produkowane są monety o nominałach: 10 centów, 25 centów, 1/2 dolara i 1 dolar. W drugiej odmianie, krążek ze stopu srebra o składzie 21% srebra i 79% miedzi obłożony jest warstwami ze stopu o składzie 80% srebra i 20% miedzi. Na krążkach takich bite były półdolarówki z Kennedym (emisje 1965 - 1968) i dolary z Eisenhowerem (emisje 1971 - 1973).

Trzecią grupę stanowią monety, których krążek składa się z dwóch części: okrągłego rdzenia i otaczającego go pierścienia z innego metalu. Pierwsze tego typu monety wybite zostały w 1690 r. w Irlandii. Były to korony angielskie Jakuba II. Monety te, będące pieniądzem zastępczym, wykonane były ze stopu cyny z ołowiem (pierścień) i mosiężnym rdzeniem w środku. Następne monety o takim układzie metali w krążku wyprodukowano w USA w 1792 r. Były to monety próbne tzw. "centy ze srebrnym środkiem", w których miedziany pierścień otaczał rdzeń ze srebra. Wartość miedzi w krążku wynosiła 0,25 centa a srebra 0,75 centa, a więc srebrna "wkładka" miała na celu podwyższenie wartości monety do nominalnej bez zwiększania jej wymiarów.

Tego typu monety zaczęto ponownie produkować dopiero w latach osiemdziesiątych bieżącego stulecia. W 1982 r. mennica w Rzymie rozpoczęła bicie monet o nominalnie 500 lirów, których część

wewnętrzna wykonana była z brązitu (brązu - brązu aluminiowego), a pierścień zewnętrzny z acmonitu (stopu stali). Monety te bite są dotychczas i to nie tylko dla Włoch ale także dla Watykanu (patrastrona poprzednia) i San Marino, bowiem monety tych trzech państw są prawnym środkiem płatniczym na terenie całego Półwyspu Iberyjskiego.

Również Fajlandia wydała w 1988 r. monety o nominale 100 baht, wybite na krążkach składających się z części wewnętrznej z brązu i stalowego pierścienia. W tym samym roku Francja zrealizowała emisję monet o nominale 10 franków, w których pierścień wykonany był z brązu a środek ze stali.

Następnym krajem, który wydał monetę bimetaliczną była Portugalia. W 1989 r. wybite zostało tam 100 escudos na krążkach złożonych z części środkowej z brązu i miedzioniklowego pierścienia.

Do tych krajów dołączyła Polska wydając monetę 20.000 zł.

Powstaje pytanie: co skłania emitentów do produkcji monet bimetalicznych? Monety z Aksum, według istniejących hipotez, "dowartościowano" przez dodanie pewnej ilości droższego kruszcu. To samo można powiedzieć o "centach ze srebrnym środkiem". Głównym celem stosowania krążków wielowarstwowych jest chęć obniżenia kosztu materiału monety przy równoczesnym polepszeniu warunków technicznych jej produkcji. Natomiast emisje monet z dekoracyjnymi nakładkami oraz w formie "pierścienia i krążka wewnętrznego" powodowane są zapewne chęcią modernizacji formy plastycznej monety a przez to uczynienie jej bardziej atrakcyjną w oczach kolekcjonerów.

Janusz Maciaszek
Warszawa.

Pieniądz w przysłowiach:

"By najszerszy był świat, bez grosza ciasno wszędzie"

20.000 zł

AWERS: Inicjał Stanisława Augusta Poniatowskiego S A R pod koroną i data po bokach: 17 - 66. W otoku napis: 225 LAT MENNICZY WARSZAWSKIEJ.

REWERS: W centrum godło Rzeczypospolitej i data emisji 19 - 91 po bokach. W otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA 20 000 ZŁ. Pod prawą łapą Orła znak mennicy - spleciony monogram MW.

Obrysze moletowane w sposób przerywany.
Sygnatura autora na awersie - spleciony monogram SW
Projektowała i wykonała: Stanisława Wątróbska-Prindt.
Materiał: moneta dwuskładowa (bimetaliczna). Patra str. 6.
Średnica: 32 mm. Waga: 9,43 g. Makład: 100.000 szt.
Z. Z.

Informacja:

Zarząd Oddziału PTAiN w Słupsku w oparciu o statut §48 powołał z dniem 1 kwietnia 1991r. Koło Towarzystwa PTAiN w Lęborku z siedzibą w miejscowym Muzeum.

Faktyczna działalność Koła została uznana dnia 7. kwietnia 91r. na Walnym Zebraniu Członków Koła. Dokonano wyboru Zarządu Koła w składzie:

- prezes Stanisław Olech
- sekretarz Jan Przychoda
- skarbnik Henryk Gaiński

W Walnym Zebraniu z ramienia Zarządu Oddziału PTAiN w Słupsku udział wzięli: -prezes Jan Kopec
-v-ce prezes Władysław Piotrowicz
-sekretarz Jerzy Henke
-członek Zarządu Józef Nowak

ŻOŁNIERZOM POLSKIM

Piękny prezent otrzymują od Mennicy Warszawskiej kolekcjonerzy medali tematycznie związanych z wojсками.

Z okazji 50-tej rocznicy

wybuchu II wojny światowej rozpoczęto emisję medali pod wspólnym tytułem „Żołnierze Polscy Drugiej

„ny Światowej”. Seria ma upamiętnić najważniejsze wydarzenia, bitwy okresu wojny i wybitnych dowódców. Ukazały się już dwie serie, każda po trzy medale.

- 1939 Obrona Westerplatte — mjr Henryk Sucharski
Bitwa nad Bzurą — gen. Tadeusz Kutrzeba
Obrona Warszawy — gen. Walerian Czuma
- 1940 Bitwa o Narwik — gen. Zygmunt Szyszko-Bohusz
Bitwa pod Lagard — gen. Bronisław Duch
Bitwa o Wielką Brytanię — gen. Stanisław Ujejski

- ZAPOWIEDZIANE:**
- 1941 Bitwa o Tobruk — gen. Stanisław Kopański
Powstanie Armii Polskiej w ZSRR
 - 1942 Utworzenie Armii Krajowej — gen. Stefan Rowecki
Obrona konwojów atlantyckich
 - 1943 Katastrofa w Gibraltarze — gen. Władysław Sikorski
Powstanie w Getcie Warszawskim
Operacja „Wachlarz” — gen. Kazimierz Sosnkowski

- 1944 Bitwa o Monte Cassino — gen. Władysław Anders
Bitwa pod Falaise — gen. Stanisław Maczek
Bitwa pod Arnhem — gen. Stanisław Sosabowski
Powstanie Warszawskie — płk. Antoni Chruściel „Monter”
- 1945 Wyzwolenie Bolonii — gen. Władysław Anders
Zdobycie Berlina

Zakończenie emisji przewidziane jest w roku 1995. Każdy medal opakowany jest w etui z dołączonym do niego, bardzo starannie wydrukowanym, folderem. Zawiera on opis medalu, jego dane techniczne a także związane z życiorys osoby portretowanej i opis wydarzenia

przedstawionego na awersie. Do współpracy zaproszono najznakomitszych artystów plastyków trudniących się medalierstwem w Polsce. Na ostatniej stronie folderu zamieszczone jest zdjęcie artysty i jego krótki rys biograficzny. To, że prawie każdy medal jest innego

autorstwa sprawia, że cykl ten jest jednocześnie małym przeglądem stylów i kierunków w rodzimym medalierstwie.

Medale wykonane są w tombaku patynowanym w ilości 500 sztuk i 100 sztuk w srebrze.

KAZIMIERZ SIPOWICZ

NOWE EMISJE POLSKICH MONET.

Narodowy Bank Polski w kooperacji z amerykańską firmą Solidarity Mint California Corporation z Los Angeles wydał trzy serie monet poświęconych wielkim Polakom: Tadeuszowi Kościuszce, Józefowi Piłsudskiemu i Fryderykowi Chopinowi.

Monety te zostały wprowadzone do obiegu zarządzeniem Prezesa NBP z dnia 23 stycznia 1991 r. (Monitor Polski Nr 5 pos. 32 z dnia 11. lutego 1991 r.).

Gratka dla numizmatyków

W obiegu oraz w sprzedaży po cenach numizmatycznych znajdują się wkrótce monety srebrne o nominalach 100 i 200 tysięcy złotych oraz monety złote o nominalach 200, 500 i 1 milion złotych. „Milionowa” moneta będzie kosztować 41,5 miliona złotych. Na awersie nowych monet będzie orzeł, a na rewersie Tadeusz Kościuszko na koniu, pomnik Fryderyka Chopina w Łazienkach i popiersie marszałka Józefa Piłsudskiego.

UPRAWNIENIA

Członkowie korzystają ze zniżki przy wstępie do muzeów na terenie całej Polski na podstawie Zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 10.VII.1970 (Mon. Polski z 10.VII.1970 r. poz. 185).

Wyniki wyborów z dnia 12.marca 1991r.

Zarząd Oddziału:

- prezes Jan Kopeć
- v-ce prezes Władysław Piotrowicz
- skarbnik Bronisław Bordakiewicz
- sekretarz Jerzy Henke
- członek Zdzisław Dróbka
- członek Sławomir Litwinienko
- członek Józef Nowak
- członek Stanisław Olech
- członek Cezary Szyszko

XX

Komisja Rewizyjna:

- przewodniczący Grzegorz Woszczak
- członek Zbigniew Dobrownik
- członek Michał Krupowies
- członek Wiktor Zadejko

XX

Delegat na Walny Zjazd w Rzeszowie:

Jerzy Henke

XX

!-----!
! Skupski Biuletyn Informacyjny - pismo
! Zarządu Oddziału PTAiN.Redaktor odpo-
! wiedzialny Jerzy Henke.
! Nakład 25 szt.Cena 1500zł.
!-----!